

סוגיות בדף היומי

חולין צ': "בירך של ימין ובירך של שמאל"

עם גיד הנשה ואילו הראב"ד כתב עליו "בחיי ראשי אין איסור גדול מזה שיצלה הפסח עם גיד הנשה ואם אזכה ואוכל פסח ויביא לפני כזה הייתי חובטו בקרקע לפניו". שואל השפ"א כיצד יתכן שיתערבו גיד הנשה של ירך ימין עם גיד הנשה של ירך שמאל, הרי לשיטתו של הראב"ד את גיד הנשה האסור חייבים לחלוץ קודם צליה ואילו גיד הנשה המותר כמובן שאין לחולצו שהרי נא' "על ראשו על קרבו ועל כרעיו" וא"כ אפשר להכיר בין גיד שנצלה לגיד שלא נצלה, הגיד הנשה הוצא קודם צלייתו, והגיד השני דהיינו מירך שמאל לא הוצא ונצלה, וכיצד ייתכן שיתערבו הגידים ומוכח כדעת הרמב"ם שגם גיד הנשה נצלה ולכן שייך שיתערבו. (האדמו"ר מטאלנא שליט"א)

למדנו במש' שגיד הנשה נוהג בירך של ימין ובירך של שמאל. מביאה הגמ' ברייתא שרבי יהודה חולק וסובר שאינו נוהג אלא באחת "והדעת מכרעת את של ימין" רוצה הגמ' לברר מה מתכוון ר"י בלשונו "והדעת מכרעת" האם פשוט לו שגיד הנשה נוהג רק בשל ימין או שהוא מסתפק בדבר, מנסה הגמ' לפשוט מברייטא במ' פסחים שנא' בדין של עצמות וגידים ונותר של קרבן פסח שישרפו, ומעמידה הגמ' את הברייתא אליבא דר' יהודה, ומדובר שהתערבו הגיד הימני והשמאלי ואחד מהם מותר באכילה ולכן מספק שורפים את שניהם.

מגמ' זו מביא השפ"א במ' פסחים ראייה נפלאה לדברי הרמב"ם כנגד הראב"ד במח' בעניין קורבן פסח. בפרק עשירי מהל' קורבן פסח סבור הרמב"ם שהפסח נצלה יחד

חולין צא: "הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך"

דהמוכר לחברו י' שדות כיון שהחזיק באחד קנה את כולם יעו"ש.

ולענ"ד צ"ב, דהרי מבואר בתוס' ב"ב נ"ג [ד"ה המציע] שרק אם הוא עצמו הציע את המצעות ורק אז קונה בחזקה ולא אם כבר היו מצעות, וכאן הרי שכב יעקב על האבנים לפני שה' הבטיח לו את הארץ, א"כ הציע את האבנים לא לשם קניין חזקה, ומי אמר שבכה"ג קנה. [אבני חפץ]

חולין צ"א: "ויאמר שלחני כי עלה השחר... ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו"
שרוצה לחזור ולומר שירה לפני ה' יתברך, נמצא שיסוד השקפת חיייו של האדם הוא כלשון המסילת ישרים [פ"א] "נמצינו למדים, כי עיקר מציאות האדם בעולם הזה הוא רק לקיים מצוות ולעבוד ולעמוד בנסיון". היינו שכל פיתוי העולם הזה הוא כדי שיעמוד בנסיון ולא שחש וחלילה יכשל בהם. ושמעתי דבר נפלא על הפסוק "בראשית ברא אלקים", שברא(ש)ית בגימטריה תרי"ג [ללא הש'] ו-ש' גימטריה "צר", והרמז הוא שהקב"ה נתן תרי"ג מצות כשהיצר "תקוע" באמצע.

[הרה"ג רבי ברוך פראנק שליט"א]

מה תועלת יש בזה הרי מה ששכב יעקב היה פיסת קרקע קטנה, ותרצה הגמ' שהקב"ה קיפל את כל ארץ ישראל תחתיו. וברעק"א שם פריך מה מקשה הגמ' שהארץ ששכב יעקב היתה קטנה הרי "ל דשפיר קנה בחזקה על גוף המקום, וכמבואר בב"ב נ"ג: דהמציע מצעות בנכסי הגר קנה, ומכוח זה יזכה בכל ארץ ישראל וכמבואר בב"ב ק"ב.

שאל הגר"ח מברסק, מדוע מעולם לא אמר שירה ובדיק עכשיו הגיע זמנו לומר שירה? ותיירך הגר"ח, כל מלאך שעשה שליחות חוזר לפני ה' יתברך ומכריז שעשה שליחותו של מקום על ידי שאומר שירה לפניו. המלאך שנאבק עם יעקב היה מחיילי היצר הרע שתפקידו לפתות אנשים באופן שהם לא יתפתו אלא יעמדו בניסיון, אבל עד היום את כל מי שהוא פיתה בסופו של דבר נכשל, ונמצא שעדיין לא עשה שליחותו כראוי ולכן לא אמר שירה, אבל עכשיו שנאבק עם יעקב וניסה להכשילו ויעקב עמד בזה, הרי שרק עכשיו עשה את שליחותו, ולכן התחנן

חולין צ': "אמר רבי אמי דברה תורה לשון הבאי, דברו נביאים לשון הבאי, דברו חכמים לשון הבאי"

בתשובות הרמ"ע מפאנו בס' ע"ג מצויה אריכות בדברי גמ' זו, וכבר נא' במס' סוכה ששיחת חולין של ת"ח צריכה למוד קר"ח שיחתן של חכמים, ונביאים ולשון התורה.

למעין שם מתבאר שבכל הגוזמאות הללו רמזו חכמים סודות נעלים וכפי שהרמ"ע מסיים בסוף דבריו הרי הבאי הם ר"ת תנה ברכו את י' כך שגם הלשון הואי יש בה סודות נעלים ואין הדברים כפשוטם.

חולין צא: "הארץ אשר אתה שוכב עליה" - מלמד שקפלה הקב"ה לכל א"י והניחה תחת יעקב אבינו שתהיה נוחה להכבש"

בה מעט יהודים היא בבחינת גמדה - מתכווצת. כדי ליצור את הסגולה הנפלאה הזו לא"י, קיפל הקב"ה את כל הארץ תחת יעקב אבינו, כדי לסמל שכאשר יעקב אבינו נמצא בא"י היהודי היחיד הרי כל הארץ מתכווצת תחתיו, וזו גם הסברה של תהיה נוחה להכבש לבניו, משום שכל מקום שבו תדרוך רגליו בא"י אז תתרחב הארץ מחמתו.

חולין צד. "ת"ר לא ימסור אדם לחבירו סמל של מתה בכלל של חיה שחוטת מפני ב' דברים"

להסביר שלגבי מלאכת שבת מספיק תקון כלשהו כדי לחייב את העושה, לפי סוגייתו יוצא שבהמה שמתה מאליה איכות העור שלה פחותה מאיכות עור של בהמה שנשחטה, וא"כ מדוע נדחקה הגמ' למצוא תיקון דיני דחוק, הרי אצלנו רואים שיש תקון איכות ומציאותי, שע"י שחיטת הבהמה יהיה העור ראוי יותר לכל מלאכה, ולמרות שבשביל איכות זו לא משתלם לשחוט את הבהמה, הרי בשביל להוציא מידי אבר מן החי לבן נח לא משתלם לשחוט, וכפי שבאמת תוס' מדגישים בחולין י"ד, שסגי במלאכת שבת בתיקון כלשהו, למרות שמעשה השחיטה בכללותו הוא יותר קלוקל מאשר תיקון, וא"כ בשביל תקון כלשהו אפשר היה להשתמש בדברי גמרתנו שעור של בהמה שנשחטה עדיף על עור של בהמה שמתה וצ"ע. (האדמו"ר מטאלנא שליט"א)

בספר שלמת יוסף נאמר בשם הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד צ"ל: הגמ' במס' סנהדרין ק"ז קוראת לא"י ארץ הצבי משום שפשטה וגמדה. כשם שעורו של הצבי כאשר פושטים אותו הוא מתכווץ, כאשר הוא היה על הצבי הוא היה הרבה יותר גדול, כך גם א"י ארכה רחבה ושטחה תלויים במספר היהודים המצוי בה, כאשר מצויים בה הרבה יהודים הרי היא פשטה, וכאשר מצויים

בתוך העניינים של הונאה מביאה הגמ' ברייתא שנאסר למכור לאדם סנדל שנעשה מעור של חיה שמתה מאליה, והלה סבור שהעור הוא של חיה שחוטת משום שתי סיבות; (א) האיכות של העור של חיה שנשחטה יותר טוב. (ב) בחיה שמתה מאליה קיים חשש שמתה כתוצאה מארס נחש והארס נבלע בעור.

יש לכאורה להעיר על סוגייתו מגמ' במס' פסחים עג. נא' שם ברייתא השוחט חטאת בחוץ לע"ז חייב עליה משום שוחט בשבת והגמ' שואלת שם מה תקן, איזה תקון יש לבהמה בכך שנשחטה, הרי הבהמה היתה קרבן חטאת וכאשר היא נשחטה בחוץ לע"ז היא אסורה באכילה, והגמ' נדחת למצוא שם תיקון במעשה השחיטה. למסקנה אומרת הגמ': תקן להוציאו מידי אבר מן החי לבן נח, ותוס' שם במקום וכך גם בחולין יד' מאריכים